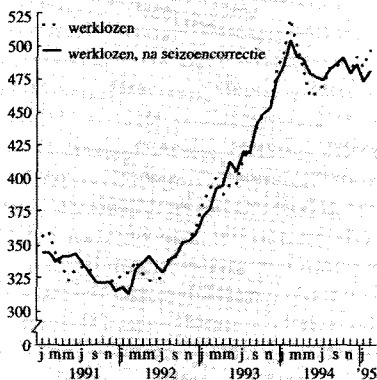

Algemeen conjunctuurbeeld

Het volume van de industriële productie blijft zich, ook met het recente februari cijfer, gunstig ontwikkelen. De trend in de industrie wordt ook nu weer versterkt weergegeven met de ontwikkeling van de chemie. Ook de ontwikkeling in de bouw is positief. Het consumentenvertrouwen laat in april een lichte daling zien. In de eerste twee maanden van dit jaar werd de stemming nog duidelijk positiever. Het aantal uitgesproken faillissementen toonde in de eerste drie maanden van dit jaar de grootste daling na het vierde kwartaal van 1987. De inflatie, gemeten als de ontwikkeling van de consumentenprijsindex, is stabiel. De producentenprijzen stijgen echter fors. De Nederlandsche Bank heeft in maart de voorschotrente met 0,5%-punt verlaagd tot 4,0%. Dit is het laagste percentage na juni 1988. Het herstel op de arbeidsmarkt blijft uit. De geregistreerde werkloosheid is al drie kwartalen vrijwel stabiel terwijl het aantal vacatures slechts een geringe stijging laat zien.

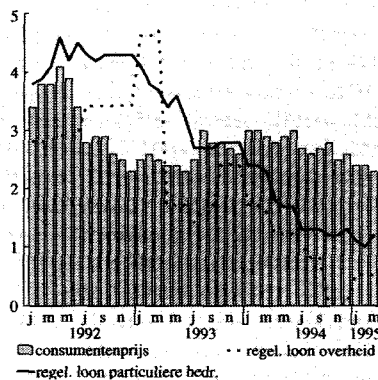
Figuur 1. Geregistreerde werklozen, driemaandsgemiddelde, x 1000

Regelingslonen

Uit de statistiek indexcijfers van regelingslonen van het CBS blijkt dat de loonstijging vanaf vorig jaar in vergelijking met voorgaande jaren gematigd is. De indexcijfers geven de ontwikkeling weer van de lonen volgens collectieve regelingen (cao's). Veranderingen in de personeelsbezetting en autonome loonstijgingen worden bij de berekening niet meegenomen. De regelingslonen van particuliere bedrij-

Figuur 2. Consumentenprijsindex en regelingslonen, procentuele maandmutatie t.o.v. vorig jaar

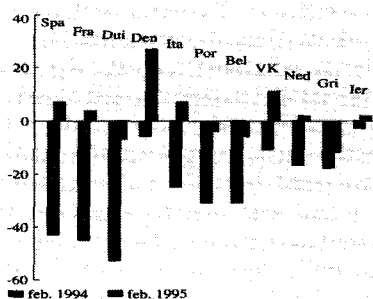
ven lagen in het eerste kwartaal van dit jaar 1,1% boven het niveau van een jaar eerder. Voor de overheid en de gepremieerde en gesubsidieerde sector waren de lonen respectievelijk 0,5% en 0,4% hoger dan in het eerste kwartaal van 1994. Voor alle drie sectoren liggen de groeicijfers in dezelfde orde van grootte als in de voorgaande twee kwartalen. In de periode 1990-1993 lagen de gemiddelde jaarlijkse loonstijgingen in de genoemde sectoren tussen de 3% en 4%.

De figuur illustreert dat de stijging van de regelingslonen van de overheid al twee jaar achterblijft bij de toename van de consumentenprijsindex. Vanaf begin 1994 is dit ook het geval, zij het in mindere mate, voor de caolonen van de particuliere bedrijven.

Stemming van ondernemers en consumenten

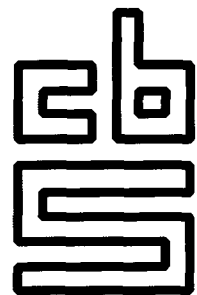
Het oordeel van de industriële ondernemers over hun orderpositie is in alle landen van de Europese Unie (EU) verbeterd. In februari van dit jaar zijn voor de EU als geheel per saldo 2% meer positieve dan negatieve antwoorden gegeven. Een jaar eerder

Figuur 3. Beoordeling orderpositie industrie, saldo van positieve en negatieve antwoorden in % van totaal

overtrof het aantal negatieve antwoorden de positieve nog met 35%. De ontwikkeling van dit oordeel kan gezien worden als een indicatie voor het toekomstige verloop van de productie. Met name in Spanje, Frankrijk en Duitsland zijn de ondernemers een stuk optimistischer geworden. In Nederland is de verbetering van het oordeel in vergelijking met andere landen bescheiden. Alleen in Griekenland en Ierland is deze verbetering nog geringer.

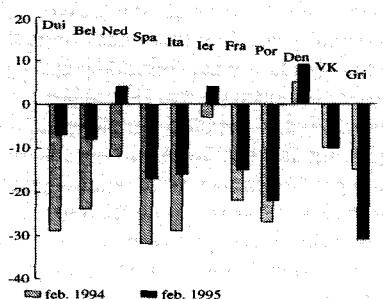
Ook het vertrouwen van de Europese consumenten in de ontwikkeling van hun economie is toegenomen. In februari 1994 bedroeg het saldo van positieve en negatieve antwoorden nog -23%, een jaar later is dit verbeterd tot -11%. In Duitsland, België en Nederland is het vertrouwen het meest toegenomen. Het oordeel van

de consument in het Verenigd Koninkrijk is niet veranderd en alleen in Griekenland zijn de consumenten pessimistischer geworden. Hoewel voor beide stemmingsindicatoren geldt dat vooral de ontwikkeling van belang is, is het opmerkelijk dat in Denemarken zowel het saldo van het oordeel van de ondernemers in de industrie als dat van de consumenten het hoogst is.

(N.B. Met ingang van 1995 is de EU uitgebreid met Oostenrijk, Finland en Zweden. De gegevens van deze drie landen zijn nog niet in die van de EU opgenomen.)

Figuur 4. Consumentenvertrouwen, saldo van positieve en negatieve antwoorden in % van totaal

Kerngegevens recente ontwikkelingen, procentuele mutaties t.o.v. hetzelfde jaar daarvoor, tenzij anders aangegeven

	1988/92 gemidd.	1993	1994	1994				1994 dec.	1995			Trend 2)
				1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.		jan.	febr.	maart	
VOLUME-GEGEVENS												
<i>Productie (Kwartaalrekeningen)</i>												
Bruto binnenlands product (m.p.)	3,0	0,4	2,4	2,2	2,2	1,9	3,3					↑
Landbouw en visserij	5,2	5,4		2,6	-2,8	-1,3						↑
Nijverheid	1,9	-2,0		1,6	4,0	4,0						↑
Handel, hotel- en restaurantw., rep. bedr.	3,7	0,2		3,0	0,8	-0,8						↑
Transport, opslag- en communicatiebedr.	5,5	1,7		4,0	3,1	2,7						↑
Overige dienstverlening (excl. overh.)	3,1	1,7		2,8	2,6	2,7						↑
Algemeen overheidsbestuur, enz.	0,9	0,6		1,6	1,1	0,9						↑
<i>Productie (maandindicatoren)</i>												
Delfstoffenwinning	0	1	-1	2	10	0	-12	-7	7	-18		-↓
Industrie	2	-2	4	1	3	3	8	12	3	5		↑
Voedings- en genotmiddelenindustrie	-2	-2	1	1	0	2	4	7				↑
Textiel-, kleding- en lederindustrie	0	-1	2	1	3	3	2	4				↑
Papier- en grafische industrie	3	-2	3	2	1	2	7	10	-1			↑
Chemische industrie	2	-2	5	2	6	5	7	6	7			↑
Rubber- en kunststofverw. industrie	5	-4	6	-2	6	6	14	25				↑
Hout- en bouwmaterialenindustrie	2	-2	7	0	6	7	16	23				↑
Basismetalenindustrie	2	0	8	3	7	9	12	22	7	6		↑
Elektrotechnische industrie	1	-1	4	0	4	5	7	13				↑
Rest metaal- en overige industrie	3	-6	4	0	2	3	9	16				↑
Openbare nutsbedrijven	2	2	1	2	6	4	-5	-2				↑
Bouwnijverheid	-2	-5	3	-5	3	5	9	10	2			↑
<i>Consumptie</i>												
Binnenlandse gezinsconsumptie	3	1	2	3	2	1	1	2				↑
Voedings- en genotmiddelen	2	0	1	1	0	3	1	2				↑
Duurzame consumptiegoederen	4	-2	0	4	0	-3	0	2				↑
Overige goederen en diensten	3	2	2	2	2	2	2	2				↑
<i>Investerings in vaste activa</i>												
Bruto investeringen, totaal	2	-2		2	4	-3						↑
Bedrijven	2	-2		2	3	-4						↑
Overheid	4	-3		0	4	2						↑
<i>Buitenlandse handel (goederen)</i>												
Invoer	5	-1		8	3	5						↑
Uitvoer	6	1		9	5	6						↑
<i>BBP internationaal</i>												
Verenigde Staten	1,9	3,1	4,1	3,7	4,1	4,5	4,0					↑
Duitsland	3,9	-1,7	2,5	1,7	2,3	2,5	3,6					↑
Verenigd Koninkrijk	1,0	2,1	3,8	3,2	4,0	4,0	3,9					↑
Japan	4,3	-0,2	0,5	-0,2	0,4	1,0	0,9					↑
FRUZZEN												
Consumentenprijsindex		2,6	2,7	3,0	2,9	2,7	2,7	2,6	2,4	2,4	2,3	↑
<i>Productenprijsen industrie</i>												
Afzet		-1,9	0,7	-0,8	-0,1	1,0	2,9	3,4	4,2	4,1		↑
Verbruik		-3,6	1,6	-1,3	1,1	2,5	4,4	4,8	6,4	6,3		↑
Aardolie, North Sea Brent (in \$ per barrel)	19,20	17,24	15,85	13,74	15,97	17,08	16,61	16,17	16,54	16,94	16,92	↑
<i>Regelingslonen</i>												
Particuliere bedrijven	2,6	3,2	1,7	2,4	1,7	1,3	1,2	1,3	1,1	1,0	1,2	↑
Overheid	2,4	2,5	0,9	1,6	1,2	0,9	0,0	0,0	0,5	0,5	0,5	↑
Oepremieerde en gesubsidieerde sector	2,8	3,7	0,9	2,6	0,4	0,4	0,2	0,2	0,4	0,4	0,4	↑
<i>Wisselkoersen (in gld.)</i>												
Amerikaanse dollar (1)	1,91	1,86	1,82	1,93	1,87	1,75	1,73	1,760	1,72	1,68	1,58	-↓
Duitse mark (1)	1,127	1,123	1,121	1,122	1,122	1,122	1,120	1,120	1,121	1,121	1,121	↑
Engelse pond (1)	3,33	2,79	2,78	2,88	2,81	2,72	2,74	2,75	2,70	2,65	2,52	-↓
Japanse yen (100)	1,42	1,68	1,78	1,80	1,81	1,77	1,75	1,76	1,72	1,71	1,74	↑
OVERIGE INDICATOREN												
Consumentenvertrouwen 1) (in %)	-1	-22	-7	-16	-9	1	-4	-8	-1	5	5	
Economisch klimaat	-11	-50	-14	-36	-19	3	-2	-8	1	7	9	
Koopbereidheid	5	-4	-2	-3	-2	0	-5	-7	-2	3	2	
Koersindex voor aandelen, algemeen	4	16	18	37	25	14	3	1	-4	-4	-4	↑
Uitgesproken faillissementen	6	27	1	13	-1	-3	-6	-18	-4	-15	-18	-↓
<i>Conjunctuurtest</i>												
Industrie												
Beoordeling orderpositie 1) (in %)	-7	-22	-7	-12	-9	-4	-2	0	0	0		↑
Orderpositie (4e kw. 1993=100)	118	102	103	102	104	104	103	103	103	103		↑
Bezettingsgraad (in %)	85	81	84	83	83	85	84					↑
Zakelijke dienstverlening												
Beoordeling orderpositie 1) (in %)												
Computer servicebureaus		-26	-3	8	-14	-20	16					
Ingenieurs- en architectenbur.		-21	-14	-25	-17	-13	-2					
Economische adviesbureaus		-14	-4	-8	-8	5	-5					
Arbeidsmarkt												
Aantal banen van werknemers (x 1000)	5325	5554		5537	5609	5591						↑
Aantal vacatures (x 1000)		39	42	43	42	39	43					↑
Geregistreerde werklozen 3) (x 1000)		415	486	520	461	484	480	492	484	497		↑
Idem, in % van de totale beroepsbevolking		6,5	7,5	8,0	7,1	7,5	7,4	7,6	7,5	7,7		↑
Aantal werkloosheidsbuitkeringen (x 1000)		664	774	778	757	770	790	807	827	832		↑
Aantal uren uitzendkrachten		-10	20	-1	14	27	37					↑
Geld en krediet												
Spaartegoeden	5,9	3,4	2,9	3,3	3,2	3,3	1,9	2,0	2,5			↑
Binnenlandse liquiditeitsmassa	8	7	4	7	5	4	2	0	0			↑

1) Saldo van positieve en negatieve antwoorden in procenten van het totaal; 2) Trend: procentuele jaarmutatatie van het meest recente voortschrijdende 12-maands gemiddelde; -↓: kleiner dan -5%; ↓: tussen -5% en -2%; ↑: tussen -2% en +2%; ↑↑: tussen 2% en 5%; ↑↑↑: groter dan 5%. 3) Driemaandsgemiddelden opgenomen onder de middelste maand. De gegevens zijn niet voor het seizoen gecorrigeerd; -: gegevens nog niet beschikbaar.